TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2006. gada 10. janvārī *

Lieta C-147/04

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Conseil d'État* (Francija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2004. gada 4. februārī un kas Tiesā reģistrēts 2004. gada 22. martā, tiesvedībā

De Groot en Slot Allium BV,

Bejo Zaden BV

pret

Ministre de l'Économie, des Finances et de l'Industrie,

Ministre de l'Agriculture, de l'Alimentation, de la Pêche et des Affaires rurales,

piedaloties

Comité économique régional agricole fruits et légumes de la région Bretagne (Cerafel).

* Tiesvedības valoda — franču.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], tiesneši J. Makarčiks [*J. Makarczyk*], K. Gulmans [*C. Gulmann*], Dž. Arestis [*G. Arestis*] (referents) un J. Klučka [*J. Klučka*],

ģenerāladvokāts D. Ruiss-Harabo Kolomers [*D. Ruíz-Jarabo Colomer*],
sekretāre K. Štranca [*K. Sztranc*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2005. gada 21. aprīlī,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *De Groot en Slot Allium BV* un *Bejo Zaden BV* vārdā — S. Amigesa [*C. Amigues*] un M. Bejs [*M. Bay*], *avocats*,

— *Comité économique régional agricole fruits et légumes de la région Bretagne* (*Cerafel*) vārdā — M. Žako [*M. Jacquot*], O. Prosts [*O. Prost*] un K. Mertena-Lenca [*K. Merten-Lentz*], *avocats*,

— Francijas valdības vārdā — Ž. de Bergess [*G. de Bergues*] un A. Kolomba [*A. Colomb*], pārstāvji,

— Nīderlandes valdības vārdā — H. H. Sevenstere [*H. G. Sevenster*] un D. Dž. M. de Grave [*D. J. M. de Grave*], pārstāvji,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — M. Nolins [*M. Nolin*] un B. Stromskis [*B. Stromsky*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus tiesas sēdē 2005. gada 24. maijā,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz to, kā interpretējama Padomes 1970. gada 29. septembra Direktīva 70/458/EEK par dārzeņu sēklu tirdzniecību (OV L 225, 7. lpp.), kas ir grozīta ar 1988. gada 13. jūnija Padomes Direktīvu 88/380/EEK (OV L 187, 31. lpp.; turpmāk tekstā — "Direktīva 70/458") un Padomes 1992. gada 28. aprīļa Direktīva 92/33/EEK par tirdzniecību ar dārzeņu pavairošanas un stādāmo materiālu, kas nav sēklas (OV L 157., 1. lpp.).

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar Nīderlandes sabiedrību *De Groot en Slot Allium BV* un *Bejo Zaden BV* (turpmāk tekstā — "*De Groot* un *Bejo*") tiesvedību pret *Ministre de l'Économie, des Finances et de l'Industrie* [ekonomikas, finanšu un rūpniecības ministrs], kā arī *Ministre de l'Agriculture, de l'Alimentation, de la Pêche et des Affaires rurales* [lauksaimniecības, pārtikas, zvejniecības un zemkopības ministrs]

(turpmāk tekstā — "Kompetentie ministri"), izskatot šo sabiedrību prasību atcelt klusējot izteiktu lēmumu, ar kuru ir noraidīts šo sabiedrību lūgums atcelt 1990. gada 17. maija lēmumu par šalošu tirdzniecību (*JORF*, 1990. gada 2. jūnijs, 6557. lpp.).

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

Direktīva 70/458

3 Direktīvas 70/458 par dārzeņu sēklu tirdzniecību Kopienā 2. panta 1. punkta A daļā ir norādīts dārzeņu saraksts, kurā šalote (*allium ascalonicum*) nav minēta.

4 Papildus dārzeņu sēklu sarakstam 2. panta 1. punkta B, C un D daļa nosaka trīs atšķirīgas kategorijas, proti, attiecīgi — bāzes sēklas, sertificētas sēklas un standartsēklas.

5 Direktīvas 70/458 2. panta 1.a punkts paredz:

"Attiecībā uz nosaukumiem un hibrīdiem, kas radušies šajā direktīvā paredzēto šķirņu krustošanas rezultātā, grozījumus, kas pamatoti ar zinātnisko vai tehnisko zināšanu attīstību, 1. panta A daļā paredzētajā šķirņu sarakstā veic saskaņā ar 40. pantā paredzēto procedūru."

6 Direktīvas 70/458 3. panta 1.–3. punkts noteic:

"1. Dalībvalstis paredz, ka dārzeņu sēklas var sertificēt, uzraudzīt kā standartsēklas un tirgot, ja to šķirne ir oficiāli akceptēta vismaz vienā dalībvalstī.

2. Katra dalībvalsts izveido vienu vai vairākus katalogus, kur iekļauj šķirnes, kuras ir oficiāli atļauts sertificēt, uzraudzīt kā standartsēklas un tirgot tās teritorijā. [..]

[..]

3. Dārzeņu sugu šķirņu kopējais katalogs tiek izveidots, pamatojoties uz dalībvalstu valsts katalogiem, atbilstoši 16. un 17. panta noteikumiem."

7 Direktīvas 70/458 4. panta pirmajā daļā ir norādīts, ka dalībvalstīm jānodrošina, lai oficiāli tiktu akceptēta tikai tā šķirne, kas ir atšķirīga, stabila un pietiekami homogēna. Šīs pašas direktīvas 5. pants paredz nosacījumus, kuriem atbilstoša šķirne ir atšķirīga, stabila un pietiekami homogēna.

8 Direktīvas 70/458 10. panta 1. punkts īpaši paredz, ka dalībvalstīm jānodrošina, lai to teritorijā akceptēto šķirņu katalogi tiktu oficiāli publicēti un lai gadījumā, ja tiek pieprasīta aizsargājošā selekcija, tiktu publicēti šajās dalībvalstīs atbildīgās personas vai personu vārdi.

9 Saskaņā ar Direktīvas 70/458 11. panta 1. punktu:

"Par katru šķirnes akceptēšanas pieteikumu un [katru] pieteikuma anulēšanu, par katru ierakstīšanu šķirņu katalogā, kā arī par dažādiem tā grozījumiem nekavējoties tiek informētas citas dalībvalstis un Komisija."

10 Tā paša 11. panta 2. punkts paredz, ka dalībvalstis sniedz citām dalībvalstīm un Komisijai informāciju par katru jaunu akceptēto šķirni — īsu raksturīgo pazīmju aprakstu saistībā ar tās lietošanu, par ko tās ir pārliecinājušās akceptēšanas procedūras rezultātā. Saņemot attiecīgu lūgumu, tās sniedz informāciju arī par pazīmēm, kas ļauj atšķirt šo šķirni no citām analogām šķirnēm.

11 Direktīvas 70/458 12. panta 1. un 2. punkts īpaši paredz, ka dalībvalstis izvirza prasību, lai akceptētās šķirnes tiktu saglabātas, izmantojot aizsargājošo selekciju, un ka tā ir jāuzrauga, pamatojoties uz reģistrāciju, ko veikusi par šķirni atbildīgā persona vai personas.

12 Direktīvas 70/458 13.a pants ir formulēts šādi:

"1. Dalībvalstis nodrošina, lai tiktu novērstas pēc šķirnes akceptēšanas radušās šaubas par tās atšķirīguma vai tās nosaukuma atzīšanu tās akceptēšanas brīdī.

2. Ja pēc šķirnes akceptēšanas izrādās, ka akceptēšanas brīdī nav ticis izpildīts nosacījums par atšķirību 5. panta izpratnē, [lēmums par] akceptēšanu tiek aizstāts ar citu lēmumu, attiecīgā gadījumā — atzīstot par spēkā neesošu, atbilstoši šai direktīvai.

Pamatojoties uz šo lēmumu, šķirne ar tās sākotnējās akceptēšanas brīdi vairs netiek uzskatīta par Kopienā pazīstamu šķirni 5. panta izpratnē [..].

3. Ja pēc šķirnes apstiprināšanas izrādās, ka tās nosaukums 10. panta izpratnē akceptēšanas brīdī nav bijis pieņemams, nosaukums tiek pielāgots tā, lai tas atbilstu šai direktīvai. Dalībvalstis var atļaut īslaicīgi lietot agrāko nosaukumu kā papildu nosaukumu. Noteikumus, kuriem atbilstoši ir atļauta agrākā nosaukuma kā papildu nosaukuma lietošana, nosaka saskaņā ar 40. pantā paredzēto procedūru."

13 Direktīvas 70/458 14. pants paredz:

"1. Dalībvalstīm ir jānodrošina, lai šķirnes akceptēšana tiktu atzīta par spēkā neesošu, ja:

a) pārbaudēs ir pierādīts, ka šķirne vairs nav atšķirīga, stabila vai pietiekami homogēna,

b) to pieprasa atbildīgā persona vai personas, nodrošinot aizsargājošās selekcijas uzturēšanu.

2. Dalībvalstis šķirnes akceptēšanu var atzīt par spēkā neesošu, ja:

a) nav ievēroti šīs direktīvas piemērošanai pieņemtie normatīvie un administratīvie akti,

b) akceptēšanas pieteikuma vai pārbaudes procedūrā ir iesniegtas kļūdainas vai nepatiesas norādes par ziņām, no kurām ir atkarīga akceptēšana."

14 Direktīvas 70/458 15. panta 1. punkts noteic, ka dalībvalstis nodrošina šķirnes izslēgšanu no saviem katalogiem, ja šīs šķirnes akceptēšana ir atzīta par spēkā neesošu vai ir izbeidzies akceptēšanas spēkā esamības termiņš.

15 Saskaņā ar šīs pašas direktīvas 16. panta 1. un 2. punktu:

"1. Dalībvalstis nodrošina, lai šķirņu sēklas, kas akceptētas atbilstoši šīs direktīvas noteikumiem vai saskaņā ar šai direktīvai atbilstošiem principiem, beidzoties divu mēnešu periodam pēc 17. pantā paredzētās publikācijas brīža netiktu pakļautas nekādiem ierobežojumiem attiecībā uz šķirni.

2. Atkāpjoties no 1. punktā paredzētajiem noteikumiem, dalībvalstij uz tās pieteikuma pamata saskaņā ar 40. pantā paredzēto procedūru var atļaut noteikt visā tās teritorijā vai tās daļā aizliegumu tirgot attiecīgās šķirnes sēklas, ja šķirne nav

atšķirīga, stabila vai pietiekami homogēna. Pieteikums ir jāiesniedz trīs kalendāro gadu laikā pēc apstiprināšanas gada."

16 Minētās direktīvas 17. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

"Atbilstoši dalībvalstu iesniegtajai informācijai un pakāpeniski tās iesniegšanas secībā Komisija nodrošina, lai *Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī* ar virsrakstu "Dārzeņu sugu šķirņu kopējais katalogs" [turpmāk tekstā — "kopējais katalogs"] tiktu publicētas visas šķirnes, kuru sēklas pēc divu mēnešu termiņa notecējuma, piemērojot 16. pantu, nav pakļautas nekādiem tirdzniecības aizliegumiem attiecībā uz šķirni, kā arī 10. panta 1. punktā paredzētās norādes attiecībā uz personu vai personām, kuras ir atbildīgas par aizsargājošo selekciju. Publikācijā ir jānorāda dalībvalstis, kurām ir piešķirta atļauja saskaņā ar 16. panta 2. punktu vai 18. pantu. [..]"

17 Saskaņā ar Direktīvas 70/458 18. pantu:

"Ja tiek konstatēts, ka kopējā katalogā iekļautās šķirnes kultūraugs [..] no fitosanitārā viedokļa kādā dalībvalstī var kaitēt citas šķirnes vai sugas kultūraugam, šai dalībvalstij, pamatojoties uz tās pieteikumu, var atļaut saskaņā ar 40. pantā paredzēto procedūru noteikt aizliegumu šīs šķirnes sēklu tirdzniecībai visā tās teritorijā vai tās daļā. Ja pastāv nenovēršams kaitīgu organismu izplatīšanās risks, attiecīgā dalībvalsts var noteikt šo aizliegumu, iesniedzot savu pieteikumu līdz brīdim, kad tiek pieņemts galīgais lēmums saskaņā ar 40. pantā paredzēto procedūru."

18 Šīs pašas direktīvas 35. panta 1. punkts paredz:

"Dalībvalstis pieņem visas nepieciešamās normas, lai tirdzniecības laikā vismaz aptaujas veidā tiktu nodrošināta oficiāla dārzeņu sēklu uzraudzība attiecībā uz šajā direktīvā paredzētajiem noteikumiem."

19 Atbilstoši Direktīvas 70/458 36. pantam dalībvalstis nodrošina, lai tādu kategoriju sēklām kā "sertificētas sēklas" un "standarta sēklas" aptaujas veidā vēlāk tiek veikta oficiāla šķirnes pārbaude attiecībā uz to identitāti un šķirnes tīrību, vadoties no kontroles paraugiem.

20 Direktīvas 70/458 38. panta 1. un 2. punkts noteic:

"1. Ja vēlākajās šķirnes pārbaudēs vairākkārt tiek konstatēts, ka vienas šķirnes sēklas pietiekami neatbilst noteikumiem attiecībā uz identitāti vai šķirnes tīrību, dalībvalstis nodrošina, lai par šo sēklu tirdzniecību atbildīgajai personai varētu pilnīgi vai daļēji un, nepieciešamības gadījumā, uz noteiktu laiku, aizliegt šo sēklu tirdzniecību.

2. Pasākumus, kas veikti saskaņā ar 1. punkta noteikumiem, atceļ, ja ir gūta pietiekama pārliecība, ka tirdzniecībai paredzētās sēklas nākotnē atbildīs noteikumiem attiecībā uz identitāti vai šķirnes tīrību."

21 Visbeidzot, saskaņā ar Direktīvas 70/458 40. pantu — gadījumā, ja tiek veikta atsauce uz šajā pantā noteikto procedūru, pastāvīgajai lauksaimniecības, dārzkopības un mežkopības sēklu un stādu komitejai atbilstoši šajā pašā pantā paredzētajiem noteikumiem ir jāsniedz atzinums par Komisijas projektu attiecībā uz šajā jomā veicamajiem pasākumiem.

Direktīva 92/33

22 Saskaņā ar Direktīvas 92/33 1. panta 1. punktu šī direktīva attiecas uz dārzeņu pavairošanas un stādāmo materiālu, kas nav sēklas, tirdzniecību Kopienā. Šī paša panta 2. punkta pirmā daļa noteic, ka šīs direktīvas 2.–20. un 24. pants attiecas uz ģintīm, sugām un to hibrīdiem, kas uzskaitīti tās II pielikumā. Šajā pielikumā šalote (*allium ascalonicum*) ir ietverta.

23 Šīs pašas direktīvas 1. panta 3. punkts noteic, ka grozījumus II pielikumā iekļautajam ģinšu un sugu sarakstam pieņem saskaņā ar 22. pantā paredzēto procedūru.

24 Direktīvas 92/33 9. pants ir formulēts šādi:

"1. Neierobežojot 2. pantu, dārzeņu pavairošanas un stādāmo materiālu, kas pieder pie II pielikumā uzskaitītajām ģintīm vai sugām un uz ko attiecas arī Direktīva 70/458/EEK, nelaiž pārdošanā Kopienā, ja vien tas nepieder pie šķirnes, kura akceptēta saskaņā ar Direktīvu 70/458/EEK.

2. Neierobežojot 2. pantu un šā panta 3. un 4. punktu, dārzeņu pavairošanas un stādāmo materiālu, kas pieder pie II pielikumā uzskaitītajām ģintīm vai sugām, bet uz ko neattiecas Direktīva 70/458/EEK, nelaiž pārdošanā Kopienā, ja vien tas nepieder pie šķirnes, kuru oficiāli akceptējusi vismaz viena dalībvalsts.

Apstiprināšanas nosacījumiem piemēro Direktīvas 70/458/EEK 4., 5. pantā un 10. panta 3. punktā paredzētos noteikumus.

Minētās direktīvas 3. panta 2. un 4. punktu, 6., 7., 8. pantu, 10. panta 1., 2. un 4. punktu un 11. līdz 15. pantu piemēro pēc analoģijas attiecībā uz akcepta un aizsargājošās selekcijas procedūrām un formalitātēm.

Jebkurā posmā var ņemt vērā neoficiālu testu rezultātus un praktisku informāciju, kas iegūta audzēšanas laikā.

3. Dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka pie 2. punktā minētajām ģintīm vai sugām piederošo šķirni oficiāls akcepts, kas tika dots līdz 1993. gada 1. janvārim saskaņā ar citiem principiem, nevis tiem, kuri paredzēti Direktīvā 70/458/EEK, vai arī, pamatojoties uz to, ka dalībvalstu materiāls to teritorijā ir laists pārdošanā pirms minētā datuma, beidzas ne vēlāk kā 1998. gada 30. jūnijā, ja vien attiecīgās šķirnes līdz tam laikam nav akceptētas saskaņā ar 1. punktu.

4. Šķirnes, kuras oficiāli akceptētas saskaņā ar 2. un 3. punktu, iekļauj kopējā dārzeņu šķirņu katalogā, kas minēts Direktīvas 70/458/EEK 17. pantā. Pēc analoģijas piemēro 16. panta 2. un 3. punktu un 17., 18. un 19. pantu.

Minētais izdevums ar īpašu atsauci nosauc šķirnes, kas akceptētas saskaņā ar 3. punktu."

25 Saskaņā ar Direktīvas 92/33 14. panta noteikumiem:

"1. Tāda dārzeņu pavairošanas un stādāmā materiāla tirdzniecība, kas atbilst šīs direktīvas prasībām un nosacījumiem, ir pakļauta tikai šajā direktīvā paredzētajiem ierobežojumiem attiecībā uz piegādātājiem, augu veselību, augsni un pārbaudes režīmu.

2. Tāda dārzeņu pavairošanas un stādāmā materiāla tirdzniecība, kura šķirne ir iekļauta kopējā dārzeņu šķirņu katalogā, ir pakļauta tikai šajā direktīvā noteiktajiem vai minētajiem ierobežojumiem attiecībā uz šķirni."

Valsts tiesiskais regulējums

26 1990. gada 17. maija lēmuma 1. un 2. pants ir formulēts šādi:

"1. pants

Transportēt, glabāt pārdošanas vajadzībām, laist tirdzniecībā vai pārdot ar šalošu nosaukumu var tikai *Allium cepa L. var. ascalonicum* šķirnes, kas iegūtas veģetatīvās pavairošanas ceļā ar sīpoliem [..].

2. pants

Šis lēmums attiecas uz šalotēm (*Allium cepa L. var. ascalonicum*), kuras ir paredzēts piegādāt patērētājam, izņemot zaļās šalotes ar veselām lapām, kā arī pārstrādei paredzētās šalotes.

Šalotēm pēc to iesaiņošanas un iepakošanas ir jāatbilst šī lēmuma noteikumiem."

27 No Patēriņa kodeksa [*code de la consommation*] L. 214-2 panta izriet, ka par 1990. gada 17. maija lēmuma noteikumu pārkāpumu tiek piemērots kriminālsods kā par trešās pakāpes likumpārkāpumu.

Pamata prāva un prejudiciālais jautājums

28 Dārzeņu sugu, ko sauc par šaloti (*allium ascalonicum*) un kas ir iegūta veģetatīvās pavairošanas ceļā, proti, tieši pavairojot sīpolus, sauktu par "tradicionālo šaloti", galvenokārt apstrādā Francijā, it īpaši Bretaņā un Luāras ielejā [*Vallée de la Loire*].

29 *De Groot* un *Bejo* izmantoja šalošu šķirnes ar nosaukumiem "ambition" un "matador", kurām ir raksturīgs pavairošanas veids, kas atšķiras no tradicionālo šalošu pavairošanas veida. Šīs divas šķirnes tiek audzētas no sēklām (dzimumvairošanas ceļā) bez pārstādīšanas iespējas (sējumu šalote).

30 1993. gadā šķirnes "ambition" un "matador" tika izvirzītas iekļaušanai Nīderlandes dārzeņu šķirņu katalogā (turpmāk tekstā — "Valsts katalogs") un saistībā ar tām tika veikti pētījumi, kuru rezultāti tika apstiprināti ar salīdzinošo pētījumu rezultātiem, kurus, tostarp veica Nīderlandes kompetentās iestādes. Ievērojot šo pētījumu rezultātus un pamatojoties uz Nīderlandes kompetento iestāžu lēmumu, šīs abas šķirnes 1995. gada 29. jūnijā tika iekļautas Valsts katalogā kā sugas *allium ascalonicum L.* — Šalote jaunas šķirnes.

31 Pēc šīs iekļaušanas Nīderlande nosūtīja Valsts katalogu Komisijai un dalībvalstīm, kā arī veica grozījumus un nosūtīja informāciju attiecībā uz minēto šķirņu pazīmēm.

32 1997. gada 18. martā Komisija publicēja pirmo pielikumu kopējā kataloga deviņpadsmitajam integrētajam izdevumam, ar ko šajā katalogā ar *allium ascalonicum* sugas nosaukumu tostarp tika pievienotas šķirnes "ambition" un "matador" (OV C 87 A, 1. lpp.). Kopējā kataloga divdesmitajā (OV 1998, C 130 A, 1. lpp.), divdesmit pirmajā (OV 1999, C 167 A, 1. lpp.), divdesmit otrajā (OV 2003, C 308 A, 5. lpp.) un divdesmit trešajā (OV 2004, C 260 A, 8. lpp.) integrētajā izdevumā informācija attiecībā uz šķirnēm "ambition" un "matador" nav grozīta.

33 Pēc to iekļaušanas kopējā katalogā "ambition" un "matador" šķirņu šalotes lielākajā daļā dalībvalstu tika audzētas un tirgotas ar nosaukumu "šalotes".

34 *De Groot* un *Bejo*, kas galvenokārt tirgoja sējumu šalotes kā gala produktu, sākot ar 1999. gadu pārstrukturēja savu galveno darbību uz tirdzniecību ar šalošu sēklām un it īpaši šķirņu "ambition" un "matador" sēklām. Tādējādi minēto šķirņu šalošu sēklas

tika eksportētas arī no Nīderlandes uz Francijas tirgu. Tomēr, ievērojot 1990. gada 17. maija lēmuma noteikumus, *De Groot* un *Bejo* pārtrauca šalošu sēklu eksportu uz Franciju.

35 2000. gadā Komisijai pēc Francijas tradicionālo šalošu audzētāju ierosmes tika iesniegta sūdzība attiecībā uz sējumu šalošu tirdzniecību (Komisija vēl nav paziņojusi lēmumu par šo sūdzību). Turklāt no lietas materiāliem izriet, ka šī sūdzība attiecas uz šalošu sēklu, kas iegūtas no šķirnēm "ambition" un "matador", iekļaušanu kopējā katalogā 1997. gadā.

36 Turklāt no iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka *De Groot* un *Bejo* 2001. gada februārī Kompetentajiem ministriem nosūtīja iesniegumu par administratīvā akta apstrīdēšanu, lai panāktu 1990. gada 17. maija lēmuma atcelšanu, pamatojot ar to, ka tas rada šķērsli šo sabiedrību preču brīvai tirdzniecībai Francijā. Vienlaikus šīs sabiedrības iesniedza Komisijai sūdzību par šo lēmumu, uzskatot, ka no "ambition" un "matador" šķirnēm iegūtos dārzeņus var brīvi laist pārdošanā Kopienā, jo tās [šķirnes] ir iekļautas kopējā katalogā. Komisija vēl nav paziņojusi lēmumu par šo otro sūdzību.

37 Ar pieteikumu, kas *secrétariat du contentieux du Conseil d'État* [Valsts Padomes tiesvedību sekretariātā] reģistrēts 2001. gada 8. jūnijā, *De Groot* un *Bejo* lūdza atcelt Kompetento ministru klusējot izteiktu lēmumu, ar ko noraidīts lūgums atcelt 1990. gada 17. maija lēmumu. Minētās sabiedrības uzskata, ka šis lēmums ir pretrunā EKL 28. pantam un Direktīvai 70/458. Šajā procesā *Comité économique régional agricole fruits et légumes de la région Bretagne* [Bretaņas reģiona Reģionālās lauksaimniecības ekonomikas augļu un dārzeņu komiteja] (turpmāk tekstā — "*Cerafel*") lūdza atļaut iestāties lietā, atbalstot atbildētāju prasījumus pamata lietā, un iesniedzējtiesa ir apmierinājusi šo lūgumu.

38 Uzskatot, ka 1990. gada 17. maija lēmuma tiesiskuma vērtējums ir atkarīgs no Direktīvu 70/458 un 92/33 interpretācijas, *Conseil d'État* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai Direktīvu 70/458 un 92/33 noteikumi, aplūkoti kopsakarā, ir jāinterpretē kā tādi, kas pieļauj iespēju iekļaut kopējā katalogā [..] tikai tādas šalošu šķirnes, kas pavairojas bez sēklām veģetatīvās pavairošanas ceļā, un attiecīgi [..] vai šķirnes "ambition" un "matador" var tikt tiesiski iekļautas kopējā katalogā grupā, kas attiecas uz šalotēm [?]"

Par prejudiciālo jautājumu

39 Vispirms ir jāatgādina, ka 1990. gada 17. maija lēmums attiecas uz šalotēm kā pārdošanai paredzētu gala produktu, lai gan Direktīvas 70/458 un 92/33 attiecas uz Kopienas iekšējo tirdzniecību ar pavairošanas materiāliem. Minētās direktīvas attiecīgi skar Kopienas iekšējo tirdzniecību, pirmkārt, ar kopējā katalogā atļautajām dārzeņu sēklām, un, otrkārt, ar tādu dārzeņu pavairošanas un stādāmo materiālu, kuru šķirnes ir iekļautas kopējā katalogā bez jebkādiem ierobežojumiem attiecībā uz to šķirni.

40 Tomēr, pat ja Direktīvu 70/458 un 92/33 un attiecīgā valsts tiesiskā regulējuma pamata lietā mērķi nesakrīt, šis apstāklis neļauj secināt, ka minētās direktīvas *a priori* neattiecas uz tiesvedību pamata lietā tāpēc, ka tās neregulē (kā tas ir 1990. gada 17. maija lēmuma gadījumā) gala produkta nosaukumu un tirdzniecību.

41 Šajā sakarā ir jānorāda, ka, ievērojot ar 1990. gada 17. maija lēmumu noteikto aizliegumu ar šalošu nosaukumu tirgot citas šalotes, izņemot tradicionālās, un noteiktos kriminālsodus aizlieguma pārkāpšanas gadījumā, tirgus dalībnieki šajā nozarē, proti, it īpaši lauksaimnieki un attiecīgie izplatītāji, nav ieinteresēti importēt šalošu sēklas, ja pēc tam faktiski nebūtu iespējams ar tādu pašu nosaukumu tirgot no tām iegūtus produktus.

42 Šajos apstākļos iesniedzējtiesa, uzdodot savu prejudiciālo jautājumu, būtībā jautā, pirmkārt — vai, iekļaujot šalošu šķirnes "ambition" un "matador" kā dārzeņu sēklas kopējā katalogā, ir nodrošināta atbilstība Direktīvu 70/458 un 92/33 noteikumiem un, otrkārt, atkarībā no atbildes uz šo jautājumu — vai Kopienu tiesības iestājas pret tādu valsts tiesisko regulējumu kā 1990. gada 17. maija lēmums, kas Francijā ar nosaukumu "šalotes" atļauj tirgot tikai tādus dārzeņus, kas ražoti veģetatīvās pavairošanas ceļā, izslēdzot no sēklām iegūtos.

43 Līdz ar to, pirmkārt, ir jāizsaka viedoklis jautājumā par šalošu šķirņu kā sēklu iekļaušanu kopējā katalogā un, otrkārt, jautājumā par to, vai Kopienu tiesības iestājas pret tādu valsts tiesisko regulējumu kā 1990. gada 17. maija lēmums.

Par šalošu sēklu šķirņu iekļaušanu kopējā katalogā

44 Ir jāatgādina, ka šalote nav norādīta starp Direktīvas 70/458 2. panta 1. punkta A daļā uzskaitītajiem dārzeņiem. Līdz ar to šīs direktīvas noteikumi neatļauj uzskatīt par iespējamu šī dārzeņa šķirņu kā sēklu — kā tas ir gadījumā ar šķirnēm "ambition" un "matador" — iekļaušanu kopējā katalogā.

45 Taču šalote ir minēta II pielikumā Direktīvai 92/33 par tirdzniecību Kopienā ar dārzeņu pavairošanas un stādāmo materiālu, kas nav sēklas. No tā izriet, ka dārzeņa, ko sauc "šalote", šķirnes "ambition" un "matador" saskaņā ar šo direktīvu nevar iekļaut kopējā katalogā kā sēklu šķirnes.

46 Tomēr, lai gan šalote nav minēta Direktīvas 70/458 2. panta 1. punkta A daļā uzskaitīto dārzeņu sarakstā, nav šaubu par to, ka 1995. gada 29. jūnijā Nīderlandes kompetentās iestādes atļāva iekļaut minētās šalošu šķirnes Valsts katalogā kā *allium ascalonicum* sugas jaunas sēklu šķirnes. Minētās iestādes, atsaucoties uz Direktīvas 70/458 11. panta 2. punktu, nosūtīja šo katalogu Komisijai, kura 1997. gada 18. martā publicēja pirmo pielikumu kopējā kataloga deviņpadsmitajam integrētajam izdevumam. Ar šo pielikumu kopējam katalogam pie *allium ascalonicum* sugas nosaukuma kā sēklas tika pievienotas šķirnes "ambition" un "matador".

47 Šajā kontekstā tātad ir jāapsver, vai Direktīvu 70/458 un 92/33 noteikumi, aplūkoti kopsakarā, iestājas pret tādu iekļaušanu.

48 Šajā sakarā *De Groot* un *Bejo*, kā arī Nīderlandes valdība apgalvo, ka direktīvu 70/458 un 92/33 noteikumi, aplūkoti kopsakarā, ir jāinterpretē tādējādi, ka šalošu šķirnes, kas pavairotas ar sēklām, var iekļaut kopējā katalogā. Viena kataloga sastādīšana nozīmē, ka, apsverot jautājumu par šķirnes iekļaušanu šajā katalogā, vienlaicīgi ir jāņem vērā abi minētajās direktīvās norādītie dārzeņu saraksti.

49 Nīderlandes valdība it īpaši norāda — pat ja šalote kā dārzeņu suga nav tieši minēta Direktīvā 70/458 tāpēc, ka tās noteikumi ir aplūkojami kopā ar Direktīvas 92/33 noteikumiem, šķiet, ka no sēklām iegūtās šī auga šķirnes var iekļaut kopējā katalogā. Šo direktīvu galīgais mērķis, kas ir izprotams papildinošā veidā, ir izveidot šķirņu kopēju katalogu neatkarīgi no to pavairošanas veidiem. Šo argumentu apstiprina fakts, ka Direktīvas 70/458 2. panta 1. punkta A daļā uzskaitīto sugu saraksts nav izsmeļošs.

50 Izvirzot šos argumentus, iepriekš minētās sabiedrības un Nīderlandes valdība būtībā norāda, ka viena kopēja kataloga izveide ietekmē ar Direktīvām 70/458 un 92/33 izveidotās šķirņu iekļaušanas sistēmas tādējādi, ka abās šajās direktīvās paredzētie dārzeņu saraksti savstarpēji viens otru papildina. Lai šādos apstākļos Direktīvu 70/458 varētu piemērot attiecībā uz dārzeni, kas nav norādīts tās 2. panta 1. punkta A daļas sarakstā, pietiek ar to, ka šis dārzenis ir norādīts Direktīvas 92/33 II pielikumā.

51 Nav šaubu par to, ka pastāv viens dārzeņu sugu šķirņu katalogs, kurā vienlaikus ir uzskaitītas šķirnes, kuru sēklas ir piederīgas Direktīvas 70/458 2. panta 1. punkta A daļas sarakstā norādīto sugu dārzeņiem, un šķirnes, kuru stādāmais vai pavairošanas materiāls ir piederīgs Direktīvas 92/33 II pielikumā iekļautajām ģintīm un sugām.

52 Tomēr šāds konstatējums neļauj secināt, ka abi šie saraksti savstarpēji viens otru papildina un atļauj iekļaut kopējā katalogā dārzeņu šķirnes neatkarīgi no tā, vai tās ir norādītas Direktīvas 70/458 vai Direktīvas 92/33 sarakstā.

53 Šajā sakarā vispirms ir jāatgādina, ka Direktīvām 70/458 un 92/33 katrai ir definēta tās piemērošanas joma. Turklāt arī no šo direktīvu virsrakstiem izriet, ka pirmā attiecas uz tirdzniecību Kopienā ar dārzeņu sēklām un otrā — uz tirdzniecību Kopienā ar dārzeņu pavairošanas un stādāmo materiālu, kas nav sēklas. No tā izriet, ka saskaņā ar tās nosaukuma formulējumu vien Direktīvu 92/33 ir paredzēts attiecināt uz precēm, kuras neietilpst Direktīvas 70/458 piemērošanas jomā.

54 Visbeidzot, ir jānorāda, ka no Direktīvas 92/33 9. panta 1. un 2. punkta izriet, ka Kopienas likumdevējs ir paredzējis atšķirīgas sekas atkarībā no tā, vai dārzenis ir norādīts gan Direktīvas 70/458 2. panta 1. punkta A daļas sarakstā, gan Direktīvas 92/33 II pielikuma sarakstā, vai arī tas ir norādīts tikai šajā pēdējā no minētajiem sarakstiem.

55 Turklāt Direktīvas 92/33 9. panta 1. un 2. punktā ietvertās atšķirības parāda, ka Kopienas likumdevējs nav paredzējis, ka, apsverot jautājumu par Direktīvas 92/33 II pielikuma sarakstā norādītas dārzeņa šķirnes iekļaušanu kopējā katalogā, šis minētais saraksts un Direktīvas 70/458 2. panta 1. punkta A daļas saraksts savstarpēji viens otru papildinās neatkarīgi no to piemērošanas jomas.

56 Visbeidzot, ir jākonstatē, ka Direktīvas 70/458 2. panta 1. punkta A daļā ietvertais dārzeņu šķirņu saraksts nav izsmeļošs un šajā sakarā direktīvas 2. panta 1.a punkts paredz procedūru, kas jāievēro, lai papildinātu šo citu dārzeņu sarakstu. Tāds pats noteikums ietverts Direktīvas 92/33 22. pantā, uz ko atsaucas šīs pašas direktīvas 1. panta 3. punkts.

57 Tādēļ apstāklis, ka katrā no šīm direktīvām ietverti īpašs noteikums, kas ļauj grozīt šī sprieduma 55. punktā minēto divu sarakstu saturu, ir nopietns pierādījums, lai noraidītu argumentus, ko izskatāmajā lietā izvirza *De Groot* un *Bejo*, kā arī Nīderlandes valdība attiecībā uz minēto sarakstu savstarpēji papildinošo raksturu.

58 Turklāt, kā tas izriet arī no Direktīvas 70/458 40. panta, varbūt tieši šī iemesla dēļ dalībvalsts pārstāvis var izmantot pastāvīgo lauksaimniecības, dārzkopības un mežkopības sēklu un stādu komiteju, kas sniedz atzinumu šīs direktīvas 2. panta 1. punkta A daļā norādītā saraksta papildināšanas gadījumā. No tā izriet, ka katra dalībvalsts var ierosināt šī saraksta grozījumus.

59 Šajā sakarā ir jākonstatē, ka, neskatoties uz visiem šī saraksta secīgajiem grozījumiem, šalote nekad nav bijusi iekļauta starp minētās direktīvas 2. panta 1. punkta A daļā uzskaitīto dārzeņu sugām, lai gan šī iespēja acīmredzami bija iespējama.

60 Šādos apstākļos tāda dārzeņa sēklu šķirni, kas nav norādīts Direktīvas 70/458 2. panta 1. punkta A daļā minēto dārzeņu sarakstā, nevar iekļaut kopējā katalogā, ja nav izpildītas minētajā direktīvā paredzētās procedūras.

61 Šajā sakarā *De Groot* un *Bejo* norāda, ka dalībvalsts, piemērojot tās tiesisko regulējumu, nevar aizliegt tirdzniecību ar kopējā katalogā iekļauta dārzeņa sēklas šķirni, neizpildot īpašās procedūras, ko šajā sakarā paredz attiecīgais Kopienas tiesiskais regulējums. Tās uzskata — tādēļ, ka sēklu šķirnes ir iekļautas kopējā katalogā, tām Kopienā nevar noteikt nekādus tirdzniecības ierobežojumus attiecībā uz šķirni.

62 Turklāt šīs sabiedrības uzskata, ka Nīderlandes iestādes bija paziņojušas Komisijai un dalībvalstīm par šķirņu "ambition" un "matador" iekļaušanu kopējā katalogā, jo kopējais katalogs ar norādi par šo iekļaušanu 1997. gada 18. martā bija publicēts *Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī*. No tā izriet, ka, tā kā Francijas Republika nav apstrīdējusi šo iekļaušanu 1995. vai 1997. gadā, kad tas bija atļauts, saskaņā ar šim nolūkam paredzēto procedūru, tā nevar ierobežot vai aizliegt minēto šķirņu tirdzniecību Francijas teritorijā, pamatojot ar to, ka to iekļaušana kopējā katalogā ir prettiesiska.

63 Ir jāatgādina, ka tāda argumentācija balstās uz kļūdainu pieņēmumu. To varētu izmantot tikai tad, ja attiecīgais dārzenis, proti, šalote, būtu minēta Direktīvas 70/458 2. panta 1. punkta A daļas dārzeņu sugu sarakstā. Vienīgi šādā gadījumā būtu pamats pārbaudīt, vai procedūrā iekļaušanai kopējā katalogā tika ievēroti šīs direktīvas noteikumi, un attiecīgi lemt par iekļaušanas atzīšanu par spēkā neesošu vai tās atcelšanu.

64 Izskatāmajā lietā tādu pārbaudi nevar veikt tieši tāpēc, ka šalote nav minēta starp Direktīvas 70/458 2. panta 1. punkta A daļā norādīto dārzeņu sugām, attiecībā uz kurām direktīva ir piemērojama. Tādēļ pretēji apgalvojumiem, ko izskatāmajā lietā izvirza *De Groot* un *Bejo*, šalotes kā sēklas iekļaušanu kopējā katalogā nevarēja apstrīdēt, pamatojoties uz šīs direktīvas 13.b, 14. un 35.–38. pantu.

65 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Direktīvu 70/458 un 92/33 noteikumi, aplūkoti kopsakarā, neatļauj secināt, ka gadījumā, kad dārzenis nav norādīts Direktīvas 70/458 2. panta 1. punkta A daļas sarakstā, šī dārzeņa šķirne tomēr var tikt iekļauta kopējā katalogā kā sēkla, pamatojot ar to, ka minētais dārzenis ir norādīts Direktīvas 92/33 II pielikumā ietvertajā sarakstā.

66 Tā kā šalote nav norādīta Direktīvas 70/458 piemērošanas jomā ietilpstošo dārzeņu sarakstā, šķirņu "ambition" un "matador" kā šī dārzeņa sēklu iekļaušana kopējā katalogā, ko Komisija veica, pamatojoties uz Valsts katalogu, ko tai bija nosūtījušas Nīderlandes kompetentās iestādes, netika veikta atbilstoši minētajai direktīvai.

Par EKL 28. panta interpretāciju

67 Izskatāmajā lietā attiecībā uz šalotes šķirņu "ambition" un "matador" kā sēklu nelikumīgu iekļaušanu kopējā katalogā Direktīva 70/458 nav piemērojama un attiecīgi nav pamata pārbaudīt, vai tā iestājas pret tādu valsts tiesisko regulējumu kā 1990. gada 17. maija lēmums.

68 Pie šiem apstākļiem ir jāapsver jautājums par to, vai citas Kopienu tiesību normas, uz kurām iesniedzējtiesa neatsaucas, iestājas pret 1990. gada 17. maija lēmumu, kurš ar šalošu nosaukumu atļauj tirgot tikai tradicionālās šalotes. Nolūkā sniegt iesniedzējtiesai lietderīgu atbildi Tiesa var ņemt vērā Kopienu tiesību normas, uz kurām iesniedzējtiesa savā jautājumā nav atsaukusies (2004. gada 22. janvāra spriedums lietā C-271/01 *COPPI, Recueil*, I-1029. lpp., 27. punkts, un 2004. gada 12. oktobra spriedums lietā C-60/03 *Wolff & Müller*, Krājums, I-9553. lpp., 24. punkts un tajā minētā judikatūra).

69 Šajā kontekstā ir jāatgādina, ka procesā iesniedzējtiesā *De Groot* un *Bejo* norādīja, ka 1990. gada 17. maija lēmums ir pretrunā ar EKL 28. pantu.

70 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka brīva preču aprite ir EK līguma pamata princips, kas izpaužas EKL 28. pantā noteiktajā kvantitatīvo ierobežojumu, kā arī jebkuru pasākumu ar tiem līdzvērtīgu iedarbību aizliegumā importam starp dalībvalstīm.

71 EKL 28. pantā noteiktais aizliegums noteikt pasākumus ar kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību attiecas uz jebkuru dalībvalstu tiesisko regulējumu, kas tieši vai netieši, faktiski vai iespējami varētu ietekmēt Kopienas iekšējo tirdzniecību (skat. it īpaši 2003. gada 23. septembra spriedumu lietā C-192/01 Komisija/Dānija, *Recueil*, I-9693. lpp., 39. punkts, un 2004. gada 2. decembra spriedumu lietā C-41/02 Komisija/Nīderlande, Krājums, I-11375. lpp., 39. punkts un tajā minētā judikatūra).

72 Ir jākonstatē, ka tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamata lietā ir šķērslis Kopienas iekšējai tirdzniecībai.

73 1990. gada 17. maija lēmums, kas būtībā ir pieņemts, lai atļautu Francijā ar šalošu nosaukumu tikai veģetatīvās pavairošanas ceļā iegūtu dārzeņu tirdzniecību, padara neiespējamu šajā dalībvalstī tirgot ar šalošu nosaukumu šī dārzeņa sēklas, kā arī to izcelsmes produktus no citām dalībvalstīm, šādi liekot ražotājiem, kuri vēlas Francijā tirgot šīs sēklas un produktus, darīt to ar citu nosaukumu.

74 Ražotājiem noteiktais pienākums izmantot pircējam nepazīstamus vai mazāk atzītus nosaukumus var padarīt attiecīgo produktu tirdzniecību grūtāku un līdz ar to traucēt darījumiem starp dalībvalstīm (skat. šajā sakarā 2003. gada 16. janvāra spriedumu lietā C-12/00 Komisija/Spānija, *Recueil*, I-459. lpp., 82. punkts un tajā minētā judikatūra).

75 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka ierobežojumus Kopienas iekšējai tirdzniecībai, kas rodas atšķirīgu valsts tiesību normu dēļ, var pieņemt, ja tie ir nepieciešami, lai apmierinātu obligātas prasības, kas vērstas tostarp uz patērētāju tiesību aizsardzību, un ja minētās valsts tiesību normas ir samērīgas ar izvirzīto mērķi, kuru nevar sasniegt ar Kopienas iekšējos darījumus mazāk ierobežojošiem pasākumiem.

76 Šajā kontekstā Tiesa jau ir nospriedusi — dalībvalsts ir tiesīga nodrošināt, ka patērētāji ir pienācīgi informēti par viņiem piedāvātajām precēm un ka viņiem tiek dota arī iespēja izdarīt savu izvēli, izmantojot šo informāciju. Proti, dalībvalstis nolūkā nodrošināt patērētāju tiesību aizsardzību var pieprasīt, lai ieinteresētās personas maina pārtikas produkta nosaukumu gadījumā, kad ar attiecīgo nosaukumu piedāvātais produkts, no tā sastāva vai izgatavošanas viedokļa raugoties, atšķiras no produktiem, kuri Kopienā parasti ir pazīstami ar tādu pašu nosaukumu tā, ka to nevar uzskatīt par piederīgu tai pašai kategorijai. Savukārt mazāk nozīmīgas atšķirības gadījumā būtu jāpietiek ar adekvātu etiķeti, kas sniedz pircējam vai patērētājam vajadzīgo informāciju (iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Spānija, 84.–86. punkts un tajā minētā judikatūra).

77 Izskatāmajā lietā netiek apšaubīts, ka tradicionālo šalošu un sējumu šalošu atšķirību būtībā nosaka to pavairošanas veids. Izņemot šo atšķirību, ārējā izskata ziņā abu veidu šalotēm piemīt stipra līdzība. Tādēļ 1990. gada 17. maija lēmuma mērķi, proti, patērētāju tiesību aizsardzību, var sasniegt, izmantojot attiecīgas etiķetes, ar kurām precizē, ka strīdīgās šalotes ir audzētas no sēklām, nevis veģetatīvās pavairošanas ceļā.

78 No tā attiecīgi izriet, ka, lai nodrošinātu patērētajiem pietiekamu informāciju, pietiktu ar etiķeti, kurā ietverta neitrāla un objektīva norāde, informējot patērētājus par to, ka *De Groot* un *Bejo* eksportētās šalotes ir sējumu šalotes.

79 Šajos apstākļos 1990. gada 17. maija lēmumā paredzēto pienākumu — ar nosaukumu "šalotes" tirgot tikai veģetatīvās pavairošanas ceļā iegūtas šalotes — nevar uzskatīt par pamatotu, ņemot vērā EKL 28. pantu.

80 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka uz iesniedzējtiesas jautājumu jāatbild šādi:

— Direktīva 70/458 iestājas pret šķirņu "ambition" un "matador" kā sēklu šķirņu iekļaušanu kopējā katalogā šalošu grupā;

— EKL 28. pants iestājas pret tādu valsts tiesisko regulējumu kā 1990. gada 17. maija lēmums, kas ar nosaukumu "šalotes" atļauj tikai veģetatīvās pavairošanas ceļā iegūtu dārzeņu tirdzniecību, izslēdzot no sēklām iegūtos dārzeņus, kurus ražo un tirgo ar šo pašu nosaukumu citās dalībvalstīs.

Par tiesāšanās izdevumiem

81 Attiecībā uz pamata lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

Padomes 1970. gada 29. septembra Direktīva 70/458/EEK par dārzeņu sēklu tirdzniecību, kas grozīta ar Padomes 1988. gada 13. jūnija Direktīvu 88/380/EEK, iestājas pret šķirņu "ambition" un "matador" kā sēklu šķirņu iekļaušanu kopējā katalogā šalošu grupā;

EKL 28. pants iestājas pret tādu valsts tiesisko regulējumu kā 1990. gada 17. maija lēmums par šalošu tirdzniecību, kas ar nosaukumu "šalotes" atļauj tikai veģetatīvās pavairošanas ceļā iegūtu dārzeņu tirdzniecību, izslēdzot no sēklām iegūtos dārzeņus, kurus ražo un tirgo ar šo pašu nosaukumu citās dalībvalstīs.

[Paraksti]